

ZORG

voor het leven

Thema: Kwetsbaarheid

- Gezond omgaan met kwetsbaarheid kun je leren
- 25 jaar NPV-Advieslijn 24/7
- Nooit te oud voor vrijwilligerswerk

- 3 **Voorwoord**
Onkwetsbare minderheid
- 4 **Thema**
Gezond omgaan met kwetsbaarheid
kun je leren
- 8 **Inzicht**
Rust, ondanks andere levensvisie
- 10 **25 jaar**
NPV-Advieslijn 24/7
- 14 **Goedbeschouwd**
Nooit te oud voor vrijwilligerswerk
- 17 **Jubileum**
40 jaar NPV
- 18 **Verbonden**
Het is mooi om met het organiseren
van de avonden iets voor een ander
te betekenen

Colofon

Tekst NPV, Corina Schipaanboord • **Realisatie** Treffend & Co • **Drukwerk** Zalsman Zwolle b.v. • **Beeldmateriaal** eigen beelden, Van der Wal Fotografie en Film, AdobeStock, iStock • **Oplage** 47.500

Contactgegevens NPV

Postbus 178
3900 AD Veenendaal

Kerkewijk 115
3904 JA Veenendaal

T (0318) 54 78 88
E info@npvzorg.nl
W npvzorg.nl

 twitter.com/npvzorgnl

 facebook.com/npvzorg

 instagram.com/npvzorg

 linkedin.com/company/npvzorgvoorhetleven

 youtube.com/c/NPVZorgvoorhetleven

Gesproken versie van ZORG?
Neem contact met ons op.

Voor alle data geldt:
Deo volente.

Duurzaamheid

Het ledenmagazine ZORG wordt CO²-neutraal en zo duurzaam mogelijk geproduceerd. Het plastic folie waarin het verpakt is, is 100% recyclebaar en kan bij het plastic afval gedaan worden.

Lidmaatschap en ledenvoordelen

Lid worden?

Ga naar npvzorg.nl/wordlid of bel (0318) 54 78 88 om het aanmeldformulier per post aan te vragen. Het lidmaatschap kan elk gewenst moment ingaan en wordt automatisch verlengd.

Contributie per jaar

De contributie is € 17,50.
Gezinsleden € 12,50. Jongeren tot 25 jaar € 12,50.

Contributie en incasso 2023

Uw lidmaatschap wordt automatisch verlengd, tenzij u voor 5 november 2022 heeft opgezegd. Maakt u uw contributie zelf over? Wij sturen u dan in januari hiervoor een factuur toe. Als u ons heeft gemachtigd uw contributie (en eventuele toegezegde gift) automatisch te incasseren, dan wordt het bedrag omstreeks 15 februari afgeschreven. Heeft u, naast uw contributie, ook een machtiging afgegeven voor een extra gift in februari, dan wordt deze rond 25 februari afgeschreven. We hanteren twee verschillende incassomomenten om verwarring met de contributiebetaling te voorkomen.

Adreswijziging of opzegging

Geef uw adreswijziging of opzegging bij voorkeur door via npvzorg.nl/contact of mail naar ledenservice@npvzorg.nl. Opzeggen kan schriftelijk voor 5 november.

NPV steunen?

De NPV is een ledenorganisatie die naast lidmaatschappen afhankelijk is van giften. Wilt u het werk van de NPV financieel steunen? Uw gift is welkom op rekeningnummer **NL11 INGB 0004 7118 88** t.n.v. NPV. Vermeld uw naam, adres en de opmerking 'gift'. Alvast hartelijk dank! Doneren kan ook via npvzorg.nl/helpen. De NPV is een erkende ANBI. Een gift aan ons mag u daarom, onder bepaalde voorwaarden, aftrekken in uw aangifte inkomstenbelasting.

Voor meer informatie over doneren, **periodiek schenken** en over **nalaten** aan de NPV kunt u vrijblijvend contact opnemen met Eline Borgdorff, adviseur Relaties & Fondsen, via (0318) 54 78 88 of efborgdorff@npvzorg.nl.

Ledenvoordeel

Als NPV-lid kunt u gebruikmaken van de ledenvoordelen. Ga naar npvzorg.nl/ledenvoordeel.

Onkwetsbare minderheid

Zijn wij als christenen een kwetsbare minderheid? Die vraag wordt geregeld opgeworpen. Bijvoorbeeld naar aanleiding van de druk die is uitgeoefend op Prolife Zorgverzekeraars om hun koers te wijzigen. Hoeveel ruimte is er voor christelijke standpunten?

Natuurlijk mogen we hierop reflecteren, maar niet te lang. Er overkomt ons niets vreemds. Het uitdragen van Bijbelse waarden en normen gaat altijd gepaard met weerstand. Werkelijk belijden is het uitkomen voor de waarheid op het punt waar de verdediging moeite en strijd geeft. Het is een smalle weg waarbij je de publieke opinie tegen hebt.

Zijn wij hiertoe in staat? Het ware belijden kost iets. Materialisme en een hang naar luxe en rust gaan niet samen met dit belijden. Verklaart niet onze gerichtheid op het hier en nu onze verschuivende opvattingen ten aanzien van luxe, huwelijksrouw, geboortepanning, kinderopvang, mediagebruik en vakantiebesteding? De zorg voor 'een stil en gerust leven' verwordt tot het veiligstellen

van een rustig leventje. Dan is het verzwijgen van onze diepste overtuiging verleidelijk.

Er wordt tegenwoordig geroepen om leiders. Wat we echter nodig hebben zijn belijders. Laten we trouw zijn, ieder op eigen post. Het past niet om kritisch te wijzen naar anderen of naar andere organisaties. Niemand van ons blijft staande als God ons loslaat. De NPV is 40 jaar oud. Hopelijk zijn we er niet te groot voor geworden om te blijven smeken om Gods leiding bij de inzet vóór het leven. Alleen als we ons vastklemmen aan Hem, kan ons niets overkomen.

*Diederik van Dijk,
directeur*

Gezond omgaan met kwetsbaarheid kun je leren

Astrid Bokhorst

Wie Manu Keirse ontmoet, treft een bevlogen mens die kwetsbaarheid als normaal onderdeel van het leven omarmt.

Prof. dr. em. Manu Keirse is klinisch psycholoog, doctor in de geneeskunde en autoriteit als het om verdriet, verlies en de laatste levensfase gaat.

Nog voor het interview begint, zitten we midden in de grote levensvragen, zoals abortus en euthanasie. Waar de gemiddelde Nederlander een aanloop nodig heeft om na te denken over verdriet en verlies, geldt dat niet voor Manu Keirse. Hij heeft er zijn levenswerk van gemaakt. Al vroeg kwam hij in aanraking met de dood. Door de manier waarop zijn ouders ermee omgingen, werd het verongelukken van een klasgenootje geen traumatische ervaring. 'Als we iets willen veranderen in een samenleving die kwetsbaarheid wegdrukt, moeten we beginnen bij de kinderen. Wat je vandaag leert aan kinderen over

kwetsbaarheid, bepaalt de zorg die je zelf straks zult krijgen. Voor een kind van vijf is met de dood bezig zijn normaal. Door daar ruimte aan te geven, kunnen ze als ze ouder zijn omgaan met de kwetsbaarheid die bij het leven hoort. Want uiteindelijk overlijdt iedereen aan het leven zelf en elke dag dat je leeft brengt je dichterbij dat moment. Dat moeten we niet ontkennen, maar erkennen en ernaar leven.'

Wat houdt ons tegen om onze kwetsbaarheid onder ogen te zien en er mee om te gaan?

'Het is normaal dat iets waar je niets over weet, je bang maakt. We leren het

elkaar niet meer in deze tijd. Nog niet zo lang geleden woonden drie generaties onder één dak. Je werd op jonge leeftijd - in je eigen woonomgeving - geconfronteerd met de dood. Dankzij de betere hygiëne en de vooruitgang van de geneeskunde, is overlijden op jonge leeftijd zeldzamer geworden. En door de techniek is ziekzijn verplaatst naar speciale instellingen, buiten ons zicht. Je kan dus opgroeien met het idee dat alles maakbaar is. Onze generatie denkt dat we van geboren worden tot het sterven alles onder controle kunnen houden. ➤

*'Niemand
kan het
leven in
zijn eentje
leven.'*

Bang zijn voor kwetsbaarheid en verlies is daarmee 'normaal' geworden. We zijn vergeten dat er grenzen zijn aan menselijke almacht. We beschikken niet meer over wat ik de deskundigheid van de machteloosheid noem: de machteloosheid accepteren en er op een zinvolle manier mee (leren) omgaan.' Daarmee moet Manu Keirse niets hebben van de diepgewortelde overtuiging dat de geneeskunde op termijn lijden en dood naar het verleden kan verwijzen.'

U pleit voor bredere aandacht voor verlies en rouw, ook als het niet gaat over overlijden. Waarom is

het belangrijk om aandacht te hebben voor verliezen op andere terreinen van ons leven?

'Als we niet onderkennen dat verlies en rouw zich breder voordoen, komen we niet verder in ons leven. Rond de dood hebben we veel maatschappelijke rituelen en is er aandacht voor het verlies. Het markeren van het verlies doen we minder bij zaken die je een levend verlies zou kunnen noemen. Denk aan verlies van gezondheid, leren leven met een beperking, verlies van perspectief in werk of maatschappij. Ook bij kinderloosheid, een echtscheiding en (groot)

ouders die hun (klein) kinderen niet meer zien, is er sprake van een rouwproces. Het niet onderkennen daarvan maakt dat je geen maatschappelijke erkenning krijgt. Dan dreig je in een isolement en eenzaamheid te raken. Eenzaamheid betekent niet zo zeer 'alleen zijn', het gaat over je niet begrepen voelen, je niet erkend voelen en niet tot je recht komen in de contacten met andere mensen. Ik pleit daarom voor het meer werken met rituelen, waar anderen aan kunnen deelnemen. Je kunt daarmee je individueel verlies gieten in een gemeenschappelijke vorm. Ouders van een kind met een beperking kunnen wellicht geen afstuderen of huwelijk vieren. Maar het markeren van andere momenten tijdens het leven is dan belangrijk. Het geeft verbinding met de mensen met wie je samenleeft.'

U spreekt bij verlies over rouwarbeid die moet worden verricht. Dat geeft erkenning dat rouwen hard werken is. Maar kan het ook verlammen en moedeloos maken door daar de nadruk op te leggen?

'Rouwen is inderdaad een berg die voor je ligt en dat kan moedeloos maken. Maar dat zal vooral het geval zijn als je de berg alleen moet beklimmen. We moeten de samenleving er (weer) op inrichten dat je die berg samen kan beklimmen. Mensen komen verder na een groot

Tijdig nadenken over levenseinde

De bijdrage van Manu Keirse onderstreept het belang van praktisch en tijdig nadenken over de eindigheid van het leven.

De NPV-Advieslijn helpt graag bij persoonlijke afwegingen. Zie pagina 11 voor de mogelijkheden en contactgegevens.

LEVEN IN VERBINDING

Zijn pleidooi voor leven in verbinding vraagt om een antwoord. **Wil(t) u of jij zich ook inzetten als vrijwilliger?** Wees welkom! U of jij kunt zich aanmelden bij een NPV-afdeling in de buurt: npvzorg.nl/wordvrijwilliger

Of bestel het boekje Schatzoeken en zie wat u in uw eigen omgeving kunt doen voor wie het leven ook graag samen wil leven: npvzorg.nl/schatzoeken

Zien of gezien worden

Gezien vanuit
Lukas 10:25-37

In de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan worden drie mensen met hetzelfde leed geconfronteerd: ze zien een man die door rovers zwaargewond, naakt en alleen is achtergelaten.

Een priester, een Leviet en een Samaritaan komen langs de plek waar hij ligt. Van alle drie staat beschreven dat ze de man zagen liggen. Het verschil zit dus niet in het zien van het leed. De Leviet en de priester gaan na het zien, aan de overkant voorbij. Ze nemen letterlijk afstand van de gewonde man. Zij vervolgen hun weg zonder zich te verbinden met zijn leed.

De man blijft daardoor alleen in zijn leed tot de Samaritaan langskomt. Er staat dat de Samaritaan 'in de buurt kwam' en dat ook hij de man zag. Bij hem gebeurt er iets in zijn hart. Hij was 'met innerlijke ontferming bewogen'. Dat maakt dat hij geen afstand neemt, maar juist naderbij

komt: hij 'ging naar hem toe, verbond zijn wonden en goot er olie en wijn op'. Had hij de oplossing voor alle problemen van de man? Nee, maar hij liet zich wel raken door de situatie, was nabij en deed wat hij kon.

Merk op dat ook hij zijn weg vervolgt en niet zelf al het leed verzacht van de gewonde man. Met een financiële bijdrage stelt hij anderen in staat om de zorg voor deze man op zich te nemen. Alle beetjes bij elkaar maken dat de gewonde man gezien wordt in zijn leed, dat er zorg en aandacht is. De kans dat hij na deze ingrijpende gebeurtenis zijn leven kon voortzetten, is daarmee vele malen groter geworden.

verlies als ze weten dat ze gesteund worden en het verdriet er mag zijn.' Opnieuw die nadruk op 'samen het leven leven' en op de 'gemeenschap'. Niemand kan het leven in zijn eentje leven.' Dit blijkt ook uit onderzoek van Viktor Frankl, dat Manu Keirse tijdens het gesprek aanhaalt. 'Frankl deed uitgebreid onderzoek naar mensen die de concentratiekampen overleefden. Hij ontdekte iets belangwekkends: mensen die buiten zichzelf een reden vonden om te leven, door iets voor anderen te doen of voor de maatschappij, die

overleefden alle statistieken. Wie enkel voor zichzelf probeerde te (over)leven, zag hij heel snel aftakelen en sterven.'

Tot slot: waarom spreekt u bij rouwen niet van 'loslaten', maar van 'een andere manier van vasthouden'?

'Wie overlijdt is (nog) altijd zeer aanwezig. Niet meer in de buitenwereld, maar wel in het hart van alle mensen die van de overledene hebben gehouden. Je houdt hem of haar vast in je hart en in de herinnering en ook daar kunnen ze je nog steeds inspireren!'

Rust, ondanks andere levensvisie

Susanne Postma

Vraag

‘Graag wil ik iemand vragen die voor mij belangrijke medische beslissingen kan nemen als ik dat zelf niet meer kan. Ik zou het fijn vinden als mijn zus dat voor mij zou kunnen doen. Maar zij denkt zo anders dan ik. Nu weet ik niet goed wat ik moet doen. Kunt u mij hierbij helpen?’

Antwoord

Heel terecht dat u hierover nadenkt. Uw levensovertuiging speelt een belangrijke rol bij het nemen van medische beslissingen. Het kan een gevoel van onrust geven als degene die u hiervoor wilt vragen niet hetzelfde denkt als u.

Het is fijn als iemand vanuit dezelfde levensvisie uw wil kan verwoorden naar bijvoorbeeld een arts. Maar ook iemand met een andere visie kan toch in staat zijn om een goede vertegenwoordiger te zijn. Het is dan goed om met uw zus in gesprek te gaan over wat voor ú belangrijk is. Door de tijd te nemen voor zo'n gesprek kan uw zus, mits zij hiertoe bereid is, uw wil verwoorden in lijn met uw levensovertuiging.

Misschien vindt u het prettiger dat iemand met dezelfde levensvisie namens u medische beslissingen neemt. Dat kan ook iemand buiten uw familie zijn, zoals een goede vriend

of iemand uit uw kerkelijke gemeenschap met wie u goed contact heeft. Wanneer u iemand gevonden heeft die deze rol op zich wil nemen, dan is het goed om dit vast te leggen, zodat uw arts weet wie er benaderd moet worden om over uw zorg te praten. Zeker wanneer uw naasten anders denken dan uzelf, is het belangrijk om uw wil vast te leggen voor het moment dat u het zelf niet meer kunt verwoorden. Dat kunt u doen in een wilsverklaring. De NPV-Levenswensverklaring is bijvoorbeeld zo'n verklaring. Het is een wilsverklaring op basis van de Bijbelse overtuiging dat het leven van waarde en beschermwaardig is. De NPV-Levenswensverklaring kan ook helpend zijn bij het gesprek met uw zus en/of andere naasten. Daarnaast legt u in de Levenswensverklaring de gegevens van uw vertegenwoordiger(s) vast. De wetenschap dat uw wil op papier staat en dat uw naasten hiervan weten, geeft rust. ■

De NPV- Levenswensverklaring: uw wil vastgelegd

Met het aanvragen van de NPV-Levenswensverklaring hebt u een belangrijke stap gezet. U hebt ervoor gekozen om duidelijk vast te leggen welke zorg u wilt ontvangen op het moment dat u dit zelf niet (meer) kunt aangeven. Zo zorgt u dat er medische keuzes gemaakt worden die passen bij uw levensvisie.

Tip!

Bekijk de video Hebt u een NPV-Levenswensverklaring? op npvzorg.nl/levenswensverklaring. Daarin ziet u kort en bondig hoe u de verklaring in gebruik neemt.

Een initiatief van de NPV

De Levenswensverklaring is opgesteld door NPV – Zorg voor het leven, een christelijke levensvisie komt onze vereniging op voor de zorg van het leven. We zien dat leven als een gave van de Schepster. Het begint tot de laatste adem verdient het bescherming. De Levenswensverklaring hebt u een document in handen dat deze Bijbelse levensvisie vastlegt voor de momenten dat u dit zelf niet (meer) kunt. Het biedt uitgangspunten voor passende zorg (niet).

- De waarde van uw leven staat vast. Daarom wilt u in elke levensfase passende zorg ontvangen.
- U wilt **geen levensbeëindiging**: een behandeling mag niet die dood als doel hebben.
- Tegelijk wilt u de **ruimte krijgen om te sterven** als uw levensende nabij is. U wilt niet onnodig doorbehandeld worden.

Uw wil is bepalend

In Nederland is in de wet vastgelegd dat u als patiënt zelf besluit of u een behandeling wilt ondergaan. De arts geeft u vooraf informatie, zodat u in samenspraak met hem een afweging en beslissing kunt nemen. Maar er kan een moment komen dat u zelf niet (meer) in staat bent om aan te geven wat u wilt. De Levenswensverklaring duidelijkheid. Met de verklaring brengt u uw vertegenwoordiger aan. Die kan voor u spreken als u dat zelf niet meer kunt.

De Levenswensverklaring is een officiële wilsverklaring. Zodra u een handtekening hebt gezet is dit een rechtsgeldig document. Het is belangrijk dat uw zorgverlener – de huisarts, maar ook bijvoorbeeld de specialist en de first responder – en de familie dan van deze wilsverklaring. Daarmee voorkomt u dat er keuzes gemaakt worden die u niet gewild had.

Zodra u de NPV-Levenswensverklaring hebt ondertekend, is deze rechtsgeldig.

Voor nu en later

Binnen de Euthanasiewet is het steeds gebruikelijker dat de arts of verpleegkundige met u in gesprek gaat over uw wilsverklaringen. Het is belangrijk dat u uw wilsverklaring op een passende manier kunt laten weten aan de behandelenden. Dat geldt zeker ook voor mensen die

Wist u dat...

- in een levenstestament ook de tekst van de NPV-Levenswensverklaring opgenomen kan worden?
- u ook twee vertegenwoordigers kunt aanwijzen?
- u op de radio ook kunt horen wat de meerwaarde van de NPV-Levenswensverklaring is? In december te horen op Reformatorische Omroep en Groot Nieuws Radio.

Meer informatie

Wilt u meer weten over wilsverklaringen in het algemeen of over de NPV-Levenswensverklaring in het bijzonder? Kijk op npvzorg.nl/levenswensverklaring of bel met de NPV-Advieslijn via **(0318) 54 78 88**.

25 jaar

Advies en toerusting in dringende situaties

Rineke Heij

Het NPV-Consultatiepunt startte vijfentwintig jaar geleden als aanvulling op het al bestaande spreekuur. Inmiddels heet deze hulplijn NPV-Advieslijn 24/7. We blikken terug en vooruit met Alfred Teeuw, betrokkene vanaf het eerste uur.

Hoe bent u betrokken bij de Advieslijn 24/7?

‘Naast het feit dat ik als lid – en later als voorzitter – van het landelijk bestuur al bij de NPV betrokken was, was en ben ik ook vanuit mijn werk als specialist ouderengeneeskunde betrokken bij allerlei activiteiten van de NPV, waaronder destijds ook de opstart van het Consultatiepunt. Een advieslijn die wordt gecoördineerd door deskundigen van de NPV en bemenst door vrijwilligers, verpleegkundigen vanuit het werkveld. Vragen rond het stoppen van beademing, het wel of niet reanimeren van een oudere met dementie of over een ingrijpende operatie bij een ernstig gehandicapte pasgeborene, komen bij de Advieslijn aan de orde. Er wordt meegedacht, zodat bijvoorbeeld de verontruste familie – die in gesprek was met de dokters van het

ziekenhuis of verpleeghuis – zich gesteund weten door een Bijbelse visie op leven en dood.’

Verwacht u dat deze Advieslijn 24/7 nodig zal blijven?

‘De Advieslijn is een belangrijke pijler van de NPV. De vereniging gaat namelijk uit van een prolife standpunt, gebaseerd op het Woord van God. Dat is een prachtig beginsel, maar het dient wel vertaald te worden naar de complexe praktijk van vandaag. De medische mogelijkheden zijn zeer groot – en dat is vaak een zegen – maar soms zijn de gevolgen van medische behandelingen zeer ingrijpend. Oftewel, niet alles wat kan hoeft te worden gedaan. Dat betekent dat er dus grenzen zijn. En juist in situaties waarin we die grenzen naderen, is het zinvol en mooi dat de vrijwilligers van de NPV willen meedenken bij

moeilijke keuzes. Keuzes die alles te maken kunnen hebben met maatschappelijke ontwikkelingen van dat moment. Denk concreet aan alle dilemma's die speelden rondom de recente pandemie. Ook voor de toekomst hoop ik dat de NPV deze mooie taak kan behouden: meedenken bij complexe situaties in de medische zorg. De thematieken zullen in de toekomst zeker veranderen, maar laat de Bijbelse bewogenheid en barmhartigheid in alle activiteiten van de NPV doorklinken. Daaraan wil God Zijn zegen verbinden.’ ■

Wat zeggen zij?

Hoe kijken bellers terug op de hulp van de NPV?

‘22 jaar geleden hebben jullie met me meegedacht in de situatie van mijn ernstig zieke moeder. Tot op de dag van vandaag ben ik daar dankbaar voor.’

‘Samen praten over de situatie hielp mij bij het ordenen van mijn gedachten en het kunnen maken van keuzes.’

‘Het weten dat je op een later moment altijd terug mag bellen als er (weer) nieuwe vragen zijn, gaf mij rust.’

‘Het was chaos in mijn hoofd, maar na het gesprek met de medewerker van de Advieslijn had ik de dingen weer op een rij en kon ik het verwoorden naar derden.’

Hoe ervaren de vrijwilligers de gesprekken?

‘Wat een mooie gesprekken zijn het geweest die ik heb mogen voeren.’

‘Betekeniswaardig in moeilijke situaties.’

‘Helpen helder krijgen – dat is wat ik mag doen aan de telefoon – die helderheid geeft handvatten om weer verder te kunnen.’

‘Bijzonder wat mensen met je delen en dat ik ze dan een stapje verder mag en kan helpen, dat is wat ik mooi vind aan mijn werk.’

Wat bieden wij?

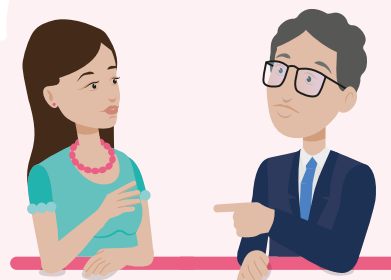
Dringende vragen kunnen soms voorkomen worden. Het is belangrijk dat u op tijd na denkt en in gesprek gaat over wat voor u belangrijk is in het leven. Ook als dat raakt aan moeilijke medisch-ethische thema's. De afdeling Advies & Toerusting van de NPV heeft hierin veel voor u beschikbaar.

- o NPV-Advieslijn:
  - spreekuur tijdens kantoortijden
  - 24/7 lijn
- o Chat
- o Ambulante dienstverlening
- o Reisiwijzer
- o Keuzehulpen (orgaandonatie; gezinsvorming en anticonceptie; tijdig nadenken over het levenseinde; prenataal onderzoek)
- o Themapagina's op de website
- o Toerustingsbijeenkomsten (lezingen)
- o NPV-Levenswensverklaring

Ga voor meer informatie naar **npvzorg.nl** of bel naar **(0318) 54 78 88**.

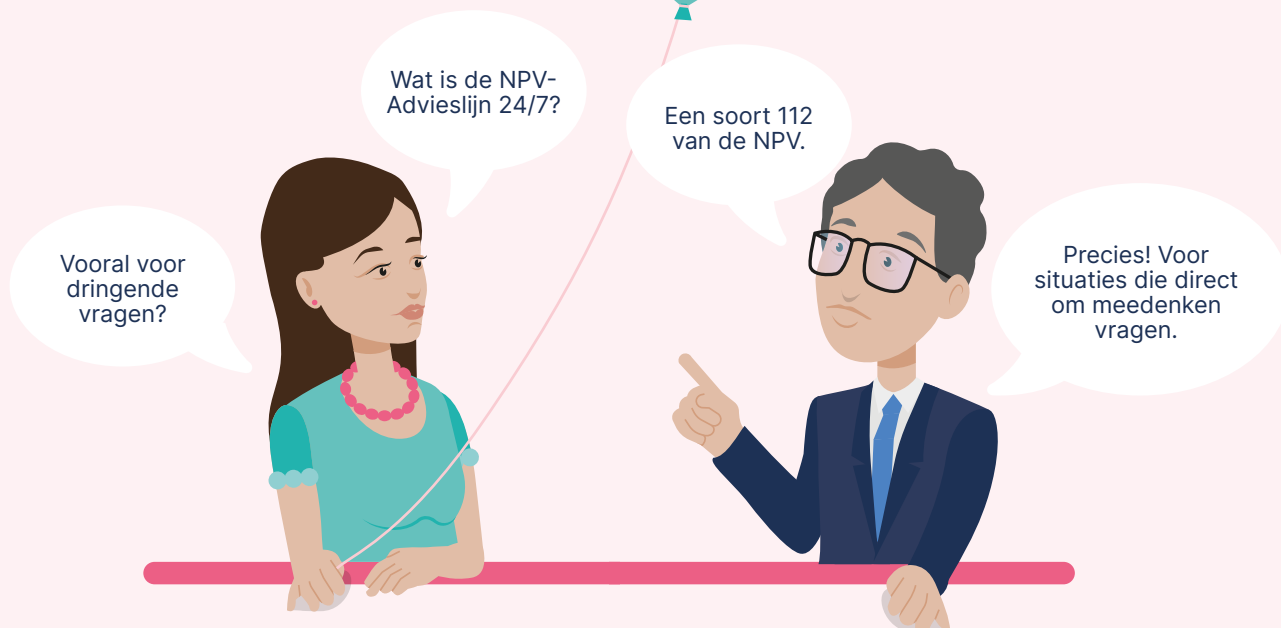
Dat is echt veel wat de NPV beschikbaar heeft!

Klopt! Het is fijn dat iedereen daarvan gebruik kan en mag maken.

Advieslijn 24/7

De NPV Advieslijn 24/7 is bedoeld voor vragen die nu meedenken vragen. Dan hebben we het vooral over dilemma's die zich voor kunnen doen aan het begin en het einde van het leven. We geven u een inkijkje in enkele dringende vragen die bij de 24/7 lijn voorbijkomen. En we laten u zien wat de vrijwilliger van de Advieslijn hierin kan betekenen.

REANIMATIE

'Mijn moeder is 87 en heeft een kwetsbare gezondheid. Maar ze is nog in alles geïnteresseerd en hangt aan het leven. De laatste weken is ze erg achteruit en vanmorgen is ze opgenomen in het ziekenhuis. Zo dadelijk hebben we een familiegesprek over hoe verder. Moeder gaf vanmorgen nog aan gereanimeerd te willen worden. De arts geeft aan dat hij dit in haar situatie niet meer zinvol vindt. Wij weten niet zo goed wat we hier mee moeten als kinderen.'

Wat kan de vrijwilliger betekenen?

Het is voorstelbaar dat de kinderen deze situatie moeilijk vinden. De vrijwilliger helpt door te luisteren, erkenning te geven voor deze situatie. Te bespreken wanneer het wel en wanneer het ook niet meer reëel is om te reanimeren. Daarnaast kunnen handvatten meegeven worden voor het gesprek met de arts. Bijvoorbeeld de vraag: 'Wat zijn vanuit de dokter gezien de precieze redenen dat hij reanimeren niet meer zinvol vindt?' Het antwoord op die vraag helpt om goede keuzes te kunnen maken.

PALLIATIEVE SEDATIE

‘Onze meervoudig gehandicapte broer is ernstig ziek. De dokter zegt dat het niet lang meer duurt. Nu is hij steeds zo benauwd dat de dokter voorstelt om hem palliatief te sederen. Is dat wel verantwoord?’

Wat kan de vrijwilliger betekenen?

Door in deze situatie uitleg te geven over wat palliatieve sedatie precies is en wanneer dat wel en niet verantwoord is, geeft de vrijwilliger informatie die helpend is voor de beller. Die informatie naast de situatie van de zieke broer leggen, geeft inzicht en is daarmee helpend voor het vervolggesprek met de dokter.

Wat kan de vrijwilliger betekenen?

De confrontatie met deze boodschap vraagt allereerst begrip en meeleven. Daarbij kan de vrijwilliger helpen om op een rij te zetten wat de voor- en nadelen zijn van een vruchtwaterpunctie in deze situatie. Die informatie kan het echtpaar helpen om samen – in gesprek met de arts – af te wegen wat voor hen in deze situatie een goede keuze is.

Ja! Op npvzorg.nl/vacature staat meer informatie.

Zijn er nog vrijwilligers nodig?

Als Advieslijn 24/7 vrijwilliger – met verpleegkundige werkervaring – ben je het eerste aanspreekpunt voor mensen die bellen voor advies over medisch-ethische vragen. Je luistert en voorziet deze mensen van medische, ethische en Bijbelse argumenten zodat zij de juiste beslissing kunnen nemen.

BEGIN LEVEN

‘We hebben zojuist de uitslag van de 20 wekenecho gehoord. Ons kindje heeft een ernstige beperking: mogelijk trisomie 13 of 18. Ze willen nu graag een vruchtwaterpunctie doen. Ik weet niet zo goed of ik dat zelf wel wil.’

Voorbeelden waarvoor de 24/7 lijn ook gebeld wordt:

- Vragen over palliatieve zorg. Denk aan vragen over pijnbestrijding, vocht- en voeding beleid, wel of niet stoppen van behandelen.
- Dilemma's op de intensive care (IC), zoals het wel of niet staken van beademing.
- Behandelbeslissingen tijdens zwangerschap, zoals vragen rond een dreigende vroeggeboorte.

Nooit te oud voor vrijwilligers- werk

Heleen Polinder

‘Noem ons maar Jan en Gerrie’, zegt het echtpaar Ebbers als ik bij hen op bezoek ben. ‘Meneer en mevrouw klinkt zou afstandelijk.’ Al meer dan dertig jaar doen Jan en Gerrie vrijwilligerswerk voor de NPV in Woudenberg. Ze zijn inmiddels op leeftijd, maar nog steeds erg actief.

Tijdens onze afspraak komt Jan iets later binnen. ‘Ik had eerst nog vrijwilligerswerk te doen: ouderen vervoeren’, lacht de negentigjarige Jan. Het echtpaar Ebbers vindt het vrijwilligerswerk dankbaar werk. ‘Je bouwt echt iets op met mensen en je krijgt er zóveel voor terug’, vertelt Gerrie. Ze herinnert zich een hulpvrager die aangaf dat ze echt naar Gerries komst uitkijkt. ‘Daar doe je het voor.

Een luisterend oor is heel belangrijk voor mensen.’

Jan is nu officieel gestopt als vrijwilliger en krijgt een welverdiende oorkonde en een cadeautje. Hij wordt er stil van. ‘Het vrijwilligerswerk is voor mezelf ook een zegen’, zegt hij bescheiden. ‘En je leert er zelf ook veel van. Je beseft ook beter hoe goed je het zelf hebt. Je waardeert de dingen meer waar je aan gewend bent

LIEFDE ALS FUNDAMENT

*De bron van die
liefde ligt niet in
hoe de ander is,
maar in hoe
God is.*

Jan: *‘Het vrijwilligerswerk is voor
mezelf ook een zegen.’*

‘Het zorgen zit er gewoon in.’

Gerrie: *‘Een luisterend oor is heel belangrijk voor mensen.’*

geraakt.’ Of Jan écht stopt met het vrijwilligerswerk is de vraag. ‘Je kunt me altijd vragen als je omhoog zit’, geeft hij aan bij de vrijwilligerscoördinatoren in Woudenberg.

Het zorgen voor anderen zat er al jong in bij Jan. Als tweede uit een gezin van negen kinderen voelde hij zich al jong verantwoordelijk voor de andere gezinsleden. Ook Gerrie weet als

voormalig kraamverzorgster wat het is om voor anderen te zorgen. ‘Het zorgen zit er gewoon in.’ Eén van de coördinatoren herinnert zich dat Gerrie ooit soep had gekookt voor haar gezin en de strijk had gedaan. ‘Oh echt?’, lacht Gerrie. ‘Ik weet er niets meer van!’

Jan en Gerrie hebben een goede band met de Woudenbergse vrijwilligerscoördinatoren,

die ook aanwezig zijn bij het gesprek. ‘Het voelt als een NPV-vriendenkring’, geeft één van hen aan.

Het echtpaar is dankbaar voor de krachten die ze nog krijgen voor het vrijwilligerswerk. De liefde waarmee Jan en Gerrie het werk doen, straalt ervan af. Een tekst die ze hebben opgehangen in hun toilet laat zien hoe ze in het leven staan. Liefde als fundament staat erboven. In de tekst daaronder de kernachtige zin: De bron van die liefde ligt niet in hoe de ander is, maar in hoe God is. ■

Lid dankzij de dirigent

 Corina Schipaanboord

Vanaf de oprichting van de NPV is Krijn Kasteleijn (64) lid. De discussies over de beschermwaardigheid van het leven speelden in die tijd volop, herinnert hij zich. 'Ik vond het goed dat er een club kwam die z'n stem daartegen verhieft.'

Begin jaren tachtig zat Krijn op een mannenkoor. 'De enthousiaste dirigent had iets met de NPV en maakte ons ongeveer allemaal lid', grinnikt Krijn, die werkzaam is als directiesecretaris bij de gemeente Goeree-Overflakkee. 'In die tijd was er in ons land volop discussie over de legalisering van abortus. Ook begon de jarenlange discussie over de Wet gelijke behandeling. Ik volgde al die discussies een beetje en maakte me zorgen over wat er allemaal gebeurde is ons land. Aansluitend begon toen ook de discussie rondom de legalisering van euthanasie. Ik vond het heel goed dat er een club kwam die z'n stem tegen dit soort plannen verheft.'

Abortuskliniek

Nog steeds is dat hard nodig, vindt Krijn. 'Als je ziet dat de vijf dagen verplichte

bedenktijd bij abortus er in januari ook af gaat, merk je dat de ontwikkelingen hard gaan. We zijn een eind heen in ons land. Ik vind de beschermwaardigheid van het leven heel belangrijk. Onlangs las ik een reportage in NRC Handelsblad. Een verslaggever liep twee weken mee in twee abortusklinieken.' Hij zucht diep. 'Ik heb er geen woorden voor hoe het er daar aan toe gaat. Al viel een ding me nog mee. Vrouwen die twijfelen, worden daarop goed bevraagd, waardoor ze op het nippertje soms alsnog besluiten om toch niet te aborteren. Het is mooi dat dat nog gebeurt, ondanks de bizarre omstandigheden in die klinieken. Het leven is ons door de Heere God gegeven. Daar kunnen we niet zomaar een einde aan maken. Of dat nu in de moederschoot is of aan het einde van het leven.'

‘Ik maakte me zorgen over wat er allemaal gebeurde in ons land’

Raad vragen

Krijn vindt het ook fijn dat je als ‘simpele burger’ altijd terug kunt vallen op de NPV. ‘Op medisch gebied kan er van alles spelen. Er zijn zoveel technieken, waarvan je niet beseft wat het inhoudt. Het is fijn dat je dan de NPV om raad kunt vragen. Mijn moeder raakte in 2000 in coma door een hersenvliesontsteking. De artsen vroegen ons of ze beademd mocht worden. Ik gaf aan dat ik veel banger was voor de vraag die ze ons over een paar dagen waarschijnlijk zouden gaan stellen. Over het mogelijk gaan stoppen van de behandeling. Ik belde toen met de NPV en vroeg welke vragen ik moest stellen als het zover kwam’, vertelt Krijn. ‘Ik kreeg hele duidelijke antwoorden, namelijk een hersenscan laten maken. Als er echt geen hersenactiviteit meer is, is er eigenlijk al geen leven meer. Dit antwoord was voor ons heel helpend.’ ■

40
JAAR

Terugblik webinars

Vanwege het 40 jarig jubileum hebben we drie webinars uitgezonden: over medische ethiek in politiek en samenleving, persoonlijk medisch-ethisch advies en de waarde van vrijwilligerswerk.

De webinars geven u een kijkje achter de schermen van de NPV.

U kunt de webinars terugkijken op npvzorg.nl/jubileumwebinars:

- Van levensbelang – een christelijk geluid in politiek, samenleving en huiskamer
~ m.m.v. [historicus en publicist Bart Jan Spruyt](#)
- De ‘112’ van de NPV – 25 jaar advies en meedenken bij medisch-ethische vragen
~ m.m.v. [ervaringsdeskundigen André en Dorinda Flier](#)
- Meer vrijwilligers, minder euthanasie?
~ m.m.v. [wetenschapper en ethicus Stef Groenewoud](#)

40
JAAR

Feestelijk jubileum

‘De Bijbelse leefregels zijn niet goed omdat Gód ze geeft, maar God schenkt ons deze leefregels, omdat ze goed zijn. Dat nam ik in het bijzonder mee van de presentatie die Ben Tiggelaar gaf op de NPV-jubileumdag. Tiggelaar belichtte op sprankelende wijze ‘De wetenschap van het goede leven’. Wat zijn we bevoorrecht dat de Schepper ons een betrouwbaar kompas heeft gegeven waarop we mogen koersen in het leven.

Met veel dankbaarheid zie ik terug op de viering van ons jubileum. Inhoudelijke webinars, een nieuw medisch-ethisch handboek, een jubileumdag, een speciale ZORG-editie en nog veel meer. Namens mijn collega’s en het bestuur dank ik iedereen voor de felicitaties, bloemen en kaartjes die onze organisatie mocht ontvangen. Het toont dat de NPV lééft en een gewaardeerde positie mag innemen. Daar zijn we zuinig op. Het stimuleert om voluit door te gaan als ambassadeur van het leven. Deo Volente! En met uw steun.’

Diederik van Dijk,
directeur

Het is mooi om met het organiseren van de avonden iets voor een ander te betekenen

✎ Corina Schipaanboord

An de levenservaring van de andere bestuursleden kunnen Sifra van Ekeris (22) en Josyne Wind (23) niet tippen. Maar in praktische klusjes met de computer blinken zij weer uit. ‘Het is een mooie combinatie zo’, glimlacht Sifra. De jonge bestuursleden helpen met het organiseren van NPV thema-avonden.

Sifra herinnert zich een presentatie van de NPV tijdens haar middelbare schooltijd nog goed. ‘Allerlei dilemma’s kwamen aan bod. Ik vond het mooi. Er werd geen mening opgelegd, maar kennis gedeeld en voor- en tegenargumenten benoemd. Dat is ook wat de NPV doet via de Advieslijn. Ik wilde graag lid worden en vulde een formulier in. Daarop kon ik aangeven of ik iets wilde betekenen voor de NPV. Ik kruiste ‘ja’ aan. Daarna werd ik meteen gebeld of ik bestuurslid wilde worden van de NPV-afdeling Nunspeet-Elspeet. Dat was nou niet meteen mijn idee erbij’, lacht Sifra. ‘Na een poosje

denken, stemde ik er mee in. Inmiddels ben ik drie jaar bestuurslid.’

Website

Omdat het bestuur nog meer verjonging zocht, benaderde Sifra Josyne vorig jaar met de vraag of ze ook bestuurslid wilde worden. ‘Ik vind het heel leuk om me in te zetten voor de NPV. In onze regio organiseren we geen thuishulp. Dus onze taak bestaat vooral uit het organiseren van thema-avonden’, legt Josyne uit. ‘Daarvoor vergaderen we zo’n vier keer per jaar. We bedenken een thema, regelen de avond en evalueren achteraf. Mijn taak

is het up-to-date houden van de website.’

Leven met en na kanker

Sifra vertelt verder: ‘Twee keer per jaar is er een thema-avond. In het voorjaar in Nunspeet en in het najaar in Elspeet. De laatste avond ging over ‘Leven met en na kanker’ en die daarvoor over ‘Eenzaamheid’. Meestal zijn er een kleine vijftig bezoekers. De grootste groep zijn wat oudere mensen. Het is lastig om jongeren erbij te betrekken. We denken steeds na over hoe we dat kunnen veranderen. Josyne: ‘Binnen het bestuur hebben we een verdeling tussen twintigers

Josyne:

*'Waardevolle
avonden.'*

Sifra:

*'Daar draag ik
graag mijn
steentje aan bij.'*

en zestigers. De ouderen hebben meer levenservaring, maar vinden het lastiger om iets met de computer te doen. Dat pakken wij dan juist op.' Sifra: 'Het is een mooie combinatie.'

Meerwaarde

Josyne vindt de avonden waardevol. 'Het mooie is dat er neutraal informatie wordt gedeeld, waarna je zelf een mening kunt vormen.' Sifra vult aan: 'Er is ook ruimte om vragen te stellen. Het zijn altijd mooie avonden. Vlak na de avond over kanker kreeg iemand in mijn omgeving de diagnose. De avond stond daarmee meteen in een heel ander perspectief.' Ook Josyne herinnert zich deze avond nog. 'Er was ook iemand van Care for Cancer, een organisatie die mensen met kanker begeleidt. Wat een meerwaarde bieden ze! Het is mooi om met het organiseren van de avonden iets voor een ander te betekenen.' Sifra knikt instemmend. 'De NPV komt op voor de beschermwaardigheid van het leven. Daar draag ik graag mijn steentje aan bij.'

Ook graag van betekenis
zijn voor een ander?

Word vrijwilliger en
meld u/je aan via
npvzorg.nl/wordvrijwilliger

Dank **voor** uw steun **en voor** uw tijd!

Uw gebed, uw vrijwilligerswerk,
uw lidmaatschap en uw giften
maakten het afgelopen jaar het
verschil. Daarmee hebben we
samen bijgedragen aan de zorg
voor kwetsbaar leven.

**Vrijwilligers, leden en
donateurs, heel erg
bedankt!**

LIDMAATSCHAP

Word nu lid van de NPV
en ontvang ons nieuwe
boek *Het goede leven*
of een ander cadeau
naar keuze.
Hiermee maakt u -
samen met de NPV
- een krachtiger geluid
vóór het leven mogelijk!

Bent u al lid van de
NPV?

Werk dan een nieuw lid
en ontvang hetzelfde
per geworven NPV-
lid. Of kies een van de
andere cadeaus.

Aanmelden kan via npvzorg.nl/wordlid.

